

I alla sammanhang såg han cancerpatienten som det centrala

Kombinationen av en djup humanistisk grundsyn, ett tydligt intresse för enskilda individers behov, och ett organisatoriskt tänkande kopplat till visionära synsätt var sannolikt en betydelsefull orsak till Jerzy Einhorns professionella framgångar. Jag arbetade tillsammans med Jerzy Einhorn under 26 år och kom, inte minst under senare år, honom nära. Långt före andra insåg han nödvändigheten av att se till cancerpatientens samtliga problem, att utveckla cancersjukvården genom interaktion mellan klinisk och preklinisk forskning samt skapa förutsättningar för en evidensbaserad cancersjukvård.

Jerzy Einhorn hade en enastående förmåga att argumentera och övertyga. Mötet med Jan Waldenström skapade förutsättningar för det fortsatta arbetet som Jerzy Einhorn, Lars-Gunnar Larsson och Jan Waldenström genomförde, och som ledde till att de båda specialiteterna allmän och gynekologisk onkologi formades. Sålunda sammanfördes radioterapi och medicinsk onkologi i en specialitet, ett steg mot en mer patientfokuserad onkologisk verksamhet.

Den moderna cancersjukvården villar på den utredning som Socialstyrelsen föranstaltade i början av 1970-talet och i vilken Jerzy Einhorn var en drivande kraft. Olika internationella utredningar pekade mot behovet att koncentrera cancersjukvården och skapa cancercentra.

Mer än någon annan har Jerzy Einhorn bidragit till att utveckla dessa centra och därmed lagt grunden till för cancerpatienten väsentliga verksamheter som vård i livets slutskede, palliativ onkologi, psykosocial verksamhet och rehabilitering. Av stor betydelse har varit utveckling av förebyggande verksamhet, något som under 1990-talet har givit påtagliga effekter i form av förbättrad överlevnad och minskad dödlighet för cancerpatienter.

Tidigt insåg Jerzy Einhorn betydelse



Jerzy Einhorn utnämndes till professor i radioterapi 1967 och var chef för Radiumhemmet i 25 år.

sen av att knyta forskningsaktiva medarbetare till Radiumhemmet. Han rekryterade grundforskare från KI campus. Dessa kom att bidra till uppbyggnaden av Radiumhemmet, och flera av dem blev så småningom professorer vid landets lärosäten.

I och med att Jerzy Einhorn övertog chefskapet för Radiumhemmet lade han sin egen forskning åt sidan. Hans mål var att skapa förutsättningar för starka forskargrupper men också att den kliniska forskningen skulle berika cancersjukvården. Inskriptionen över Radiumhemmets laboratorium för experimentell cancerforskning »Science is the servant and not the master in the treatment of patients» var kännetecknande för hans syn på forskningen.

Alltsedan början av 1970-talet har Jerzy Einhorn målmedvetet arbetat för att den onkologiska sjukvården skall vara evidensbaserad.

Vårdprogrammet var instrumentet med vilket alla patienter skulle garanteras god diagnostik, behandling och uppföljning. I anslutning till vårdprogrammet byggdes detaljerade databaser upp, som möjliggjorde utvärderingar av sjukvårdens resultat. Utvärdering av

våra verksamheter var alltid högprioriterade. Det var utmärkande att den framgångsrika SBU-utredningen av radioterapiens betydelse i cancersjukvården leddes av Jerzy Einhorn.

Jerzy Einhorn intresserade sig alltid för de enskilda personerna. Detta gällde inte bara patienterna. Hans engagemang i Radiumhemmets personal var enastående. Man kände alltid ett starkt stöd, fick alltid goda råd och han var alltid hjälpsam, också i privata frågor. Hans generositet medförde också att hans hem oftast stod öppet för gäster. Exempelvis var vid varje Riksstämman alla onkologer i landet välkomna hem till Nina och Jerzy Einhorn på mat och dryck. Hans ledarskap var karismatiskt och han var expert på att skapa lugn i konfliktfyllda situationer.

Vid flera tillfällen framhöll Jerzy Einhorn att det finns många betydelsefulla arbetsuppgifter, men ingen kan anses mer betydelsefull än att vara chef för Radiumhemmet och verka för cancerpatientens bot och lindring.

Han arbetade hårt och systematiskt för att stärka verksamheten vid Radiumhemmet och för att förbättra cancersjukvården både nationellt och internationellt.

Under sin politiska period efter pensioneringen var patientfrågorna i centrum. Hans humanistiska grundinställning präglade hans insatser i arbetet med de stora utredningarna angående prioriteringar i sjukvården och HSU 2000. Han hade en ovanlig förmåga att kunna se sammanhangen, och han var organisatoriskt en skicklig strateg. Den stora trovärdighet han åtnjöt i sitt agerande hade orsaken i hans människosyn, hans förmåga att i alla sammanhang se den enskilda cancerpatienten som det centrala.

*Ulrik Ringborg
professor, Radiumhemmet,
Karolinska sjukhuset, Stockholm*